

РОЗРОБКА ІНСТРУМЕНТАРІЮ ВИЯВЛЕННЯ ЗМІСТУ ФОРМУВАННЯ РУХОВОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ ЯК КОМПОНЕНТА ЇХ ДУХОВНОСТІ

Зінаїда МЕРКУЛОВА

Приазовський державний технічний університет

Постановка проблеми. Вивчення філософської, педагогічної і психологічної літератури, літератури фізіології, теорії і методики фізичного виховання дає можливість визначити, що у фізичній культурі недостатньо досліджено питання формування рухової культури. Немає визначення цьому явищу, не вивчений зміст рухової культури. У зв'язку з цим розглянемо сутність руху і професійної діяльності студентів технічних вузів як структурний компонент рухової культури і визначимо змістовну сутність рухової культури.

В основі рухової культури лежать рухи, які пов'язані з діяльністю студента.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Протягом різних історичних епох розвитку людського суспільства аналізу рухів надавалася увага багатьма вченими. Так, старогрецький філософ Платон [1] називав рух "цілющою частиною медицини", а письменник і історик Плутарх [2] – "коморою життя". Я.А. Коменський [3] відзначав, "що все живе пережило б радість руху".

Найцікавіша думка А.А.Ларіонова [4], згідно з якою всі рухи людського тіла можуть бути розбиті на три основні групи рухів, залежно від тієї кінцевої мети, якою ними переслідуються. До першої групи можна віднести рух художнього порядку. До другої групи належать рухи фізкультурні. І нарешті, третя група є сферою робочих трудових процесів, призначених до відтворення матеріальних цінностей.

Проаналізувавши висновок А.А.Ларіонова, ми можемо стверджувати, що між даними групами рухів людського тіла є тісний взаємозв'язок, оскільки вони здійснюються на базі раціонального художнього розподілу руху в часі і просторі.

Таким чином, основною структурною одиницею рухової культури є рухи, які трансформуються в художні рухи, фізкультурні рухи і трудові рухи.

Без руху рухова культура студента не може бути сформована: ні як особова, ні як суспільна цінність.

Основним компонентом руху виступає тіло людини як складова частина рухової культури.

На думку Косяка В.А. [5,3] існування людини невіддільно від існування його тіла, яке є першоосновою сутнісних сил людини, і домінує серед них.

Оскільки тіло людини є відособленим фрагментом об'єктивної реальності, через яке передається сутність рухів, розглянемо його з естетичних позицій, які найбільш важливі при формуванні рухової культури.

В Афінах, виявлялося, головним чином, прагнення до розвитку зовнішньої краси і витонченості, до розвитку стрункого, вільного вигляду, легкості і граціозності рухів і дій. У доричних же країнах, переважно в Спарті, еталоном абсолютно пропорційної фігури вважалося атлетичне складання зростом, красиво розгорненими плечима, тонкою талією, розширеним тазом, вертикальною лінією живота, рівними, досконалої форми ногами. [6].

Естетичний ідеал краси російської жінки з народу зв'язувався з високою статною фігурою, величною поставою, плавною лебединою ходою [7].

В грецькій культурі часів розвитку Стародавньої Еллади відображені зразки статури переможців Олімпійських ігор і військових боїв. Гармонійно розвинуті м'язисті тіла свідчать про міцне здоров'я і фізичну потужність їх володарів [8; 9].

Отже, ідеали тілесної краси в різні епохи були відображенням дійсності свого часу, який пред'являв до них свої вимоги.

Як бачимо, протягом історії людства уявлення про тілесну красу, красу рухів тісно пов'язані з міркуванням практичної користі.

Таким чином, ми можемо зробити висновок, що тіло людини виявляється через певні форми, пропорції, складання, які людина успадковує, тобто генетичним шляхом. Існує шлях досконалості тіла, тілесності через сукупність рухів, рухової діяльності, рухової культури.

Саме на сукупності рухів тіла студенти можуть вирішувати рухові завдання в різних сферах своєї життєдіяльності, професійної світи.

Професійна діяльність студента у вузі припускає оволодіння основами наук і професійної культури, підготовку до участі в створенні матеріальних і духовних цінностей, до успішного виконання своїх професійних обов'язків.

Особливостями діяльності студента є: націленість на підготовку до виконання професійних трудових завдань і обов'язків, оволодіння необхідними для цього знаннями, навичками, уміннями, поєднання навчання і праці, висока інтелектуальна і фізична напруга (підготовка до іспитів і заліки, їх здача, стажування в та ін.)

Всі ці види діяльності повинні мати для студента певні цінності. Тільки ці ціннісні критерії можна виховати у взаємозв'язку внутрішніх і зовнішніх цілей, мотивів, потреб. Саме це виявляється через рухову культуру. Ми можемо розглядати рухову культуру через сукупність рухів і тілесність.

У свою чергу рухову культуру ми ототожнюємо з якісною і естетичною стороною виконання рухів, які лежать в основі рухової діяльності студентів (фізкультурній, трудовій, художній і т.д.). Питання рухової культури багато авторів розглядають з різної точки зору. Так, Лесгафт П.Ф. [10] основоположник фізкультурної освіти в Росії, творець оригінальної системи фізичного виховання, писав, що володіння динамічними відтінками, точністю наряду, ритмом, є основною виразності рухів, їх культури.

Таким чином, П.Ф Лесгафт об'єднує рухову культуру з естетичними параметрами.

Для кращого дослідження велику роль відіграє наукова теорія В.Л.Уткіна [11], який з огляду на це рухову культуру ототожнює з оптимізацією.

Критеріями оптимальності Уткін В.Л. вважає: швидкість, економічність, зовнішність, естетичність, комфортабельність, безпеку. Отже всі ці критерії належать до характеристик рухової культури, яка органічно пов'язується з технікою, красою виконаних вправ, як естетичний компонент фізичної культури.

Рухова культура повинна зайняти певне місце в структурі людських цінностей, виконувати функцію реалізації якісних характеристик рухів, їх естетичних параметрів, ритмічності.

Зміна освітніх парадигм (перехід від репродуктивної педагогічної цивілізації до креативно-педагогічної) зв'язує мету освіти із зміною якості людини, де

пріоритетним стає формування цільної, гармонійної і вільної особистості. Це вимагає залучення студентів до фундаментальних культурних цінностей, до числа яких належить рухова культура. Отже, рухова культура пов'язана з діяльністю перевтілення студента.

Велике значення у формуванні рухової культури особистості студентів має діяльнісний аспект на підставі виконання ряду рухових дій.

Універсальність особистості, невіддільна від її цілісності, має на увазі системність якостей і властивостей людини. Цілісність особистості – необхідна умова її гармонійності. У трактовці Г.В. Гегеля [12] гармонія – це співвідношення якісних відмінностей, узятих в їх сукупності, що впливають із суті самої речі. А в нашому аспекті рухова культура виявляється як гармонія якісних характеристик рухів, узятих в їх сукупності по відношенню конкретно до особи, її індивідуальності.

В буденній свідомості культура особистості часто асоціюється із спільністю знань в різних сферах, умінням тримати себе в суспільстві, дотримуватися загальноприйнятих норм етикету. Все це вірно, але цим ні в якому разі не вичерпується поняття “культура особистості”. Про культуру людини, в першу чергу, необхідно судити по його діяльності для перетворення свого духовного і фізичного потенціалу.

Звідси впливає важливість поєднання рухового, тілесного з духовністю людини, оскільки як рухове тілесне, так і духовне можна розглядати як категорії одного рівня спільності. Духовність всіма беззастережно визнається як вища ієрархічна цінність. Проте при цьому не повинна втрачати свою цінність і фізичний (тілесний) зв'язок.

Теоретичний аналіз дозволив нам розробити концепцію дослідження. Наша концепція формування рухової культури студентів заснована на початковому теоретичному положенні, що рухова культура є складовою частиною фізичної культури, оскільки фізична культура містить великий потенціал відтворення особистості цілісності в своїй тілесній духовній єдності.

Головна концептуальна ідея полягає в тому, що рухова культура займає важливе місце в системі особових цінностей і визначається тілесністю, рухом тіла на підставі естетичних параметрів, а також в плані підбору засобів, методів і технологій її формування, що сприятиме більш ефективному процесу фізичного виховання студентів вищих технічних навчальних закладів.

Фундамент змісту рухової культури складають раціональне використання рухової діяльності студентів у вигляді використання засобів і методів направлених на розвиток фізично дієздатного майбутнього фахівця.

Представимо в схематичному зображенні змістовну сутність рухової культури. (Рис. 1).

Література:

1. Шигалин Ю.А. Учебники платоновской философии. – М.; Томск: Водолей, 1995. – 157с.
2. Кондратов С.А., Плутарх. Избранное. – М.: Изд-во центр “Гера”, 1996. – с.228 – 318.
3. Джибладзе Г.Н. Философия Я. Коменского. – Тбилиси: изд-во Тбилисского университета, 1973. – 252с.
4. Ларионов А.Г. Г.А.Х.Н. Искусство движения, каталог второй выставки. – М., 1926. – 43с.

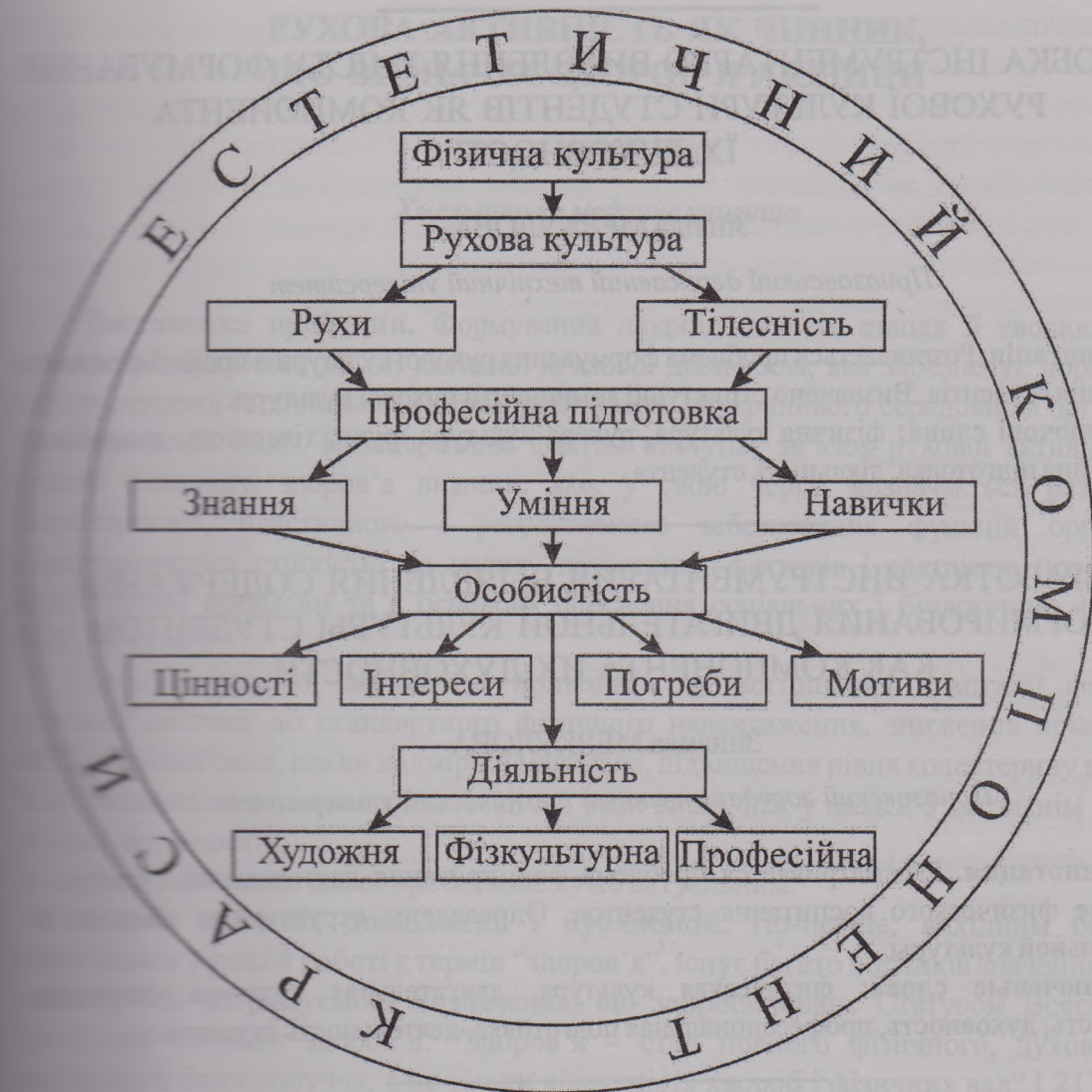

Рис.1. Змістова сутність рухової культури.

1. Басин В.А. Эпиместеиология человеческой телесности. Сумы: ИТД "Универсальная книга", 2002. – с.3.
2. Вилкова О.А. Формула красоты. – М.: Советский спорт, 1990. – 47с.
3. Вилкова Г. Движения – залог здоровья и красоты женщины. – М.: Физкультура и спорт, 1962. – 67с.
4. Давид А.Ф. История античной эстетики: Итоги тысячелетнего развития. – М.: Искусство, книга 1, 1992. – 656с.
5. Давидов Б.Г. В мире эстетики. – 2-е изд. доп. и перераб. – М.: Просвещение. – 1980. – 269с.
6. Десифорт П.Ф. Избранные педагогические сочинения. Т.2. -М.: Уч. пед. изд., 1892. – с.280.
7. Демин В.Л. Оптимизация двигательной деятельности человека. – М., 1971. – 230с.
8. Демин Г.В. Эстетика, том.1. – М., 1968. – с.70.

РОЗРОБКА ІНСТРУМЕНТАРІЮ ВІЯВЛЕННЯ ЗМІСТУ ФОРМУВАННЯ РУХОВОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ ЯК КОМПОНЕНТА ЇХ ДУХОВНОСТІ

Зінаїда МЕРКУЛОВА

Приазовський державний технічний університет

Анотація. Розглядається проблема формування рухової культури в процесі фізичного виховання студентів. Визначено структурні компоненти рухової культури.

Ключові слова: фізична культура, рухова культура, рухи, тілесність, духовність, професійна підготовка, діяльність студента.

РАЗРАБОТКА ИНСТРУМЕНТАРИЯ ВЫЯВЛЕНИЯ СОДЕРЖАНИЯ ФОРМИРОВАНИЯ ДВИГАТЕЛЬНОЙ КУЛЬТУРЫ СТУДЕНТОВ КАК КОМПОНЕНТА ИХ ДУХОВНОСТИ

Зинаида МЕРКУЛОВА

Приазовский государственный технический университет

Аннотация. Рассматривается проблема формирования двигательной культуры в процессе физического воспитания студентов. Определены структурные компоненты двигательной культуры.

Ключевые слова: физическая культура, двигательная культура, движения, телесность, духовность, профессиональная подготовка, деятельность студента.

THE DEVELOPMENT OF MOTOR CULTURE FORMATION OF STUDENTS AS A COMPONENT OF SPIRITUAL LIFE

Zinaida MERKULOVA

Priazovsky State Tehnical University, Mariupol

Abstract. The problem of motor culture formation in the process of physical education of students is presented in this issue. Structural components of motor culture are described here.

Key words: physical culture, motor culture, movement (exercises), body, spirituality, professional training, students activity.
